

Retalls d'història

Saps el nom d'alguna ciutat romana dins del territori de l'actual Catalunya?

No, no ho sé.

A. Al programa *Retalls d'història* fan un concurs sobre fets rellevants de la història de Catalunya. T'atreveixes a participar-hi? Amb un company, contesta les preguntes següents.

- Va ser la capital d'una província de l'Imperi romà:
 - a. Bàrcino, actual Barcelona.
 - b. Tàrraco, actual Tarragona.
 - c. Valentia, actual València.
- Els musulmans van ser grans científics i van dur moltes innovacions tecnològiques
 - a. en el camp de l'agricultura.
 - b. en el camp de la pesca.
 - c. en el camp de la ramaderia.
- La llegenda de les quatre barres es va relacionar amb el comte
 - a. Berenguer I de Tolosa.
 - b. Unifred.
 - c. Guifré el Pelós.
- La Corona catalanoaragonesa es va convertir en una de les grans potències del Mediterrani. El 1323 Jaume II va conquerir l'illa de
 - a. Còrsega.
 - b. Xipre.
 - c. Sardenya.
- L'11 de setembre del 1714 és una data clau de la
 - a. Guerra del Francès.
 - b. Guerra dels Segadors.
 - c. Guerra de Successió.
- El símbol de l'inici de la revolució industrial a Catalunya va ser
 - a. una fàbrica.
 - b. un tren.
 - c. un vaixell.
- La dictadura del general Francisco Franco va començar
 - a. el 1936.
 - b. el 1939.
 - c. el 1945.
- El 23 d'octubre del 1977, Josep Tarradellas, president de la Generalitat de Catalunya a l'exili, va arribar a Catalunya i va pronunciar la cèlebre frase:
 - a. "Catalans, torno a casa."
 - b. "Ciutadans de Catalunya, ja soc aquí."
 - c. "Dolça Catalunya, ets la pàtria del meu cor."

B. Ara escolteu el programa de ràdio i comproveu les respostes. Quina parella sap més coses de Catalunya?

C. Fixa't en el pronom **ho** del model oral. Què substitueix? Parla'n amb el teu company.

D. Fixa't com s'escriuen els anys en català i escriu els que falten. Després escriu l'any en què vas néixer.

713: set-cents tretze
 897:
 1323: mil tres-cents vint-i-tres
 1714:
 1977:
 Vaig néixer el

Gent compromesa

- A. En aquesta entrevista a Neus Català hi falten les preguntes de l'entrevistador. Amb un company, proveu de col·locar-les en el seu lloc.
- I encara ho recorda?
 - Quan va entrar al camp de concentració?
 - Quines coses va aprendre a Ravensbrück?
 - Però, ho vol oblidar?

- Després de 16 mesos de patiment, va arribar a llibertat. Quins records té, d'aquella època?
- I té malsons?
- És veritat que al camp nazi no tenien nom?

"Viure per fer memòria i no oblidar"

Neus Català va ser combatent republicana, exiliada, activista de la resistència i única supervivent catalana del camp de concentració nazi de Ravensbrück. El 5 de maig del 1945 va ser alliberada i es va quedar a França. Va refer la seva vida familiar i va continuar la seva lluita política contra el feixisme.

- Era molt jove, tenia 28 anys.
- Cada dia ho recordo. No ho oblidés mai.
- No, ara no, però els malsons van durar molts anys. Allà hi havia els meus fills, per això era un patiment terrible.
- No, no... vam jurar totes que la nostra obligació era denunciar el feixisme. Això sí, quan els meus fills eren petits, no en vaig parlar gaire.
- Sí que és cert, teníem un número: érem menys que una pedra...
- Vaig quedar insensible. No vaig sentir res. No vaig poder tenir alegria: a Espanya hi havia dictadura.
- A ser més humana i vaig guanyar en coneixement i tolerància.

B. Fixa't en les formes verbals ressaltades de l'entrevista i completa el quadre. Observa com acaba cada persona i contrasta els resultats amb els del teu company.

imperfet d'indicatiu

ser	tenir	haver-hi
eres	tenies	
	tenia	
éreu	teníeu	
	tenien	

C. Com era el món fa 75 anys? Amb el teu company, penseu en coses que hi havia o que no hi havia. Selecciona-ne dues i escriu-ne una piulada. Fa 100 anys no hi havia internet. #fa75anys

D. Fixa't en el connector **per això** que hi ha a la resposta de l'activitat **A**. Saps què vol dir? Com el tradueixes a la teua llengua?

TASCA INTERMÈDIA Pensa en un fet històric important del teu lloc d'origen. En grups de quatre, presenta-lo als companys: expliqueu quan i què va passar. Feu un pòster per presentar-lo. Podeu afegir-hi imatges.

Anècdotes curioses

A. En grups, inventeu-vos l'anècdota que penseu que va portar la catalana Aina Clotet a dedicar-se a la professió d'actriu. Ajudeu-vos amb les pistes següents.

FER TEATRE

ENTREVISTA DE TELEVISIÓ

EL SEU PARE

ALS 11 ANYS

DIRECTOR DE CÀSTING

Als 11 anys, l'Aina Clotet...

B. Llegiu el text i compareu la vostra anècdota amb la que explica l'actriu catalana.

Moltes actrius i actors recorden fets de la infantesa que els van marcar a l'hora de triar la seva professió. Un exemple d'això és l'actriu barcelonina **AINA CLOTET**.

Quan era petita, Aina Clotet era molt tímida. Als 11 anys, va acompanyar el seu pare, un famós metge i investigador, a una entrevista a la televisió. El seu pare va entrar sol al plató per fer l'entrevista i l'Aina es va quedar a fora a esperar-lo. En veure-la, un director de càsting va jugar amb ella una estona i li va preguntar si li agradava el teatre, i ella va dir que no. Al cap d'uns dies van trucar a casa seva i li van demanar si volia fer un càsting. Així va néixer la seva passió: l'actuació.

C. Torna a llegir l'anècdota i completa l'esquema següent. Compara'l amb el del teu company.

Com era de petita? Quants anys tenia?

On era el seu pare en aquell moment?

1 A on va anar i amb qui?

2 Què li va passar llavors?

3 Què va passar uns dies després?

4 Què va descobrir al final?

D. Fixa't en els temps verbals de la sèrie de l'activitat anterior. Quins temps verbals es fan servir en cada frase? Existeixen en la teva llengua? Llegeix les explicacions del quadre següent i escriu el temps verbal que es fa servir per a cada una d'elles, el passat perifràstic o l'imperfet d'indicatiu.

Per explicar fets que fan avançar el relat:

Per descriure una situació i les circumstàncies que envolten un fet:

E. Llegeix la biografia reduïda de l'artista Lita Cabellut. Quina informació de la seva vida et sorprèn? Parla'n amb el teu company.

Lita Cabellut

La vida d'aquesta artista és una història sorprenent: va **tenir** un inici trist i molts cops de sort. Aquesta gitana d'ulls vius és pràcticament desconeguda al nostre país, però és l'artista de l'estat que més ven en els mercats d'art, després del mallorquí Miquel Barceló. Concretament, fa uns anys **es van pagar** més de 500.000 dòlars per dotze obres seves.

Va **néixer** a Sarinyena, (Osca), però la seva família **es va traslladar** a Barcelona quan era un bebè. La Lita **va criar-se** amb la seva àvia, però quan tenia 11 anys la seva àvia **va morir** i **va passar** una temporada al carrer: "Durant aquell temps vaig **buscar-me** la vida i **no vaig poder anar** a l'escola". Després **va viure** en un orfanat fins que, als 13 anys, una família del Masnou (Barcelona) la **va adoptar**: **va ser** el

seu segon naixement. Amb la família adoptiva **es va apropar** a la cultura i **es va enamorar** de les pintures de Velázquez i Goya. **Va aprendre** a pintar abans de saber escriure. **Es va muntar** un petit estudi al garatge de casa seva, i als 19 anys **se'n va anar** a Amsterdam per poder estudiar en una prestigiosa acadèmia d'art, i per això **va quedar-se** a viure a Holanda. Allà **va descobrir** la seva passió pels retrats. Als 27 anys **va tenir** el seu primer fill. Després **en va tenir** dos més i **va adoptar** una nena. Els **va pujar** sola perquè la seva parella i ella **es van separar**. No tenia diners per portar-los a l'escola bressol i **van créixer** entre pinzells, al seu estudi de la Haia. Durant alguns anys, la Lita **va pintar** parets i **va intercanviar** quadres pel pagament de rebuts de llum, d'aigua... Ara les seves pintures valen una fortuna i té clients d'arreu del món.

F. Fixa't en els verbs ressaltats de la biografia de la Lita Cabellut. Completa el quadre del passat perifràstic d'indicatiu amb els pronoms corresponents. Fixa't en les formes que van davant i les que van darrere del verb. Quins canvis es produeixen? Fes-ho amb el teu company.

em vaig enamorar	vaig enamorar-.....
et vas enamorar	vas enamorar-te
..... va enamorar	va enamorar-.....
ens vam enamorar	vam enamorar-nos
us vaueu enamorar	vau enamorar-vos
..... van enamorar	van enamorar-se

PISTA 39

G. El Manel explica una anècdota a l'Anna sobre la pintora Lita Cabellut. Escolta la conversa i marca què expressen les respostes de l'Anna: incredulitat, sorpresa o tristesa.

Uf!	☐	☐	☐
Quina pena!	☐	☐	☐
Què dius ara?	☐	☐	☐
Ah, sí?	☐	☐	☐
Ostres!	☐	☐	☐
Apa, no m'ho crec!	☐	☐	☐
Que fort!	☐	☐	☐

H. Coneixes altres expressions d'aquest tipus, en català? Quines expressions fas servir en la teva llengua per reaccionar en cada cas? Parla'n amb un company.

TASCA INTERMÈDIA Pensa en una anècdota i presenta-la als companys del grup. Trieu-ne dues i expliqueu-les als altres grups. Reaccioneu a les anècdotes explicades. Decidiu quina és l'anècdota més divertida i quina és la més sorprenent de la classe.

DONES INVISIBLES DE LA NOSTRA HISTÒRIA

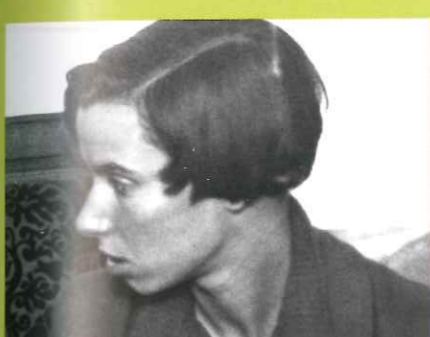
PEPITA CASANELLAS
 (Vilafranca del Penedès, 1923 - Barcelona, 2017)
 Va arribar amb 17 anys des de Vilafranca a l'actual Zona Franca de Barcelona. Va lluitar, durant 50 anys, per l'escolarització de les criatures del barri. Casanellas va creure en un sistema educatiu molt efectiu i el va estendre més enllà de les classes convencionals, a les zones més castigades de la postguerra barcelonina. Quan va aprovar les oposicions de mestra, mai no va marxar del barri: va voler continuar educant, sobretot, les nenes, pel fet de ser més desprotegides, per preparar-les per a la vida i ensenyar-los a ser persones.

MARI PEPA COLOMER
 (Barcelona, 1913 - Surrey, Anglaterra, 2004)
 Quan el 19 de gener del 1931 va aconseguir la llicència oficial de pilot, només tenia 18 anys: es va convertir en la primera catalana pilot d'avió. Quan va començar la Guerra Civil, la Generalitat de Catalunya li va encarregar tasques de propaganda, d'entrenament de pilots de combat i de transport de ferits de guerra. Es va convertir en heroïna de guerra, de fet, com a pilot d'ambulàncies. Es va exiliar amb el seu marit primer a França i després, a Anglaterra.

AURÈLIA PIJOAN
 (Castellserà, 1910 - Ciutat de Mèxic, 1998)
 La popular Dra. Pijoan va desenvolupar una de les labors polítiques més intenses del segle XX català, sempre en defensa de la llibertat de la dona i sempre sota la bandera del comunisme. Va ser la primera regidora de l'Ajuntament de Lleida. Va llicenciar-se en medicina i es va especialitzar en la producció de la vacuna contra la tuberculosi. El 1938 va marxar a l'exili: primer a França i després a la República Dominicana i a Cuba. Finalment, va instal·lar-se a Mèxic, on va tenir tres fills.

IRENE POLO
 (Barcelona, 1909 - Buenos Aires, 1942)
 Polo va revolucionar el periodisme dels anys 30 amb reportatges brillants. Va néixer el 1909 al barri del Poble-sec de Barcelona. Com la majoria de dones de la seva època, no tenia estudis. Ho va aprendre tot de manera autodidàctica, tot i així va arribar a dirigir el departament de publicitat d'una important companyia cinematogràfica. El moment clau de la seva carrera va ser quan va entrevistar l'actriu catalana Margarida Xirgu. Va treballar d'assistent de la Xirgu i va dedicar-se a la traducció del francès al català.

Aquí hi ha alguns noms de dona que has de conèixer si tens curiositat pel món. Són perfils de **DONES INTERESSANTS** per la valentia, la capacitat intel·lectual, la innovació, el servei públic, l'excel·lència, la lluita per la llibertat. **DONES REVOLUCIONÀRIES I POC ORTODOXES QUE NO HEM D'OBLIDAR...**

A. Llegeix els textos sobre les vides de les dones invisibles i relaciona cada dona amb la informació següent.

1 «Quan la notícia va sortir publicada a primera pàgina del diari, la seva mare va saber que la seva filla va assistir a **classes de vol.**»

2 «**VA ABANDONAR LA PROFESIÓ MÈDICA, I ES VA DEDICAR A LA SEVA PASSIÓ, L'ACTIVITAT POLÍTICA.**»

3 «L'impacte va ser tan gran que va marxar amb l'actriu a Sud-amèrica.»

«L'EDUCACIÓ HO ÉS TOT.» **4**

B. Quines coincidències i quines diferències hi ha entre aquestes dones?

	PEPITA	MARI PEPA	AURÈLIA	IRENE
Va anar a la universitat.	☐	☐	☐	☐
Va exiliar-se.	☐	☐	☐	☐
Va viure a l'estranger.	☐	☐	☐	☐
Va ser pionera.	☐	☐	☐	☐

C. Hi ha algun fet que trobes especialment destacable en la vida d'aquestes dones? Comparteix alguna cosa amb alguna d'elles? Parla'n amb un company.

Jo també soc autodidacta.

D. Coneixes altres dones que van fer història? Amb el company, busqueu-ne més informació. Elaboreu una fitxa de cada una, amb: nom, nacionalitat, data de naixement, professió, dedicació, fets destacables, etc. Comparteix-la amb els teus companys.